

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 De promulgatione ipsius, Vtrum, scilicet promulgatio sit de ratione legis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

Christiani, nec est eius vicarius, sed Iesu Christi, & legem ponit ecclesie cuncte: & in patrefamilias, qui ordinat ad commune bonum familie, & non est eius vicarius.

Ad hoc dicitur, quod dupliciter possunt auctoris uerba intelligi. Primo, ut significant ex uerborum: & tunc dicitur, quod non loquitur uniuersaliter, sed in multitudine humana perfecta, & secundum humanum ordinem. sed utriusque diuinitate, in multitudine generis humani nullus est princeps, sed ipsa multitudo commune bonum primo respicit per seipsam, uel committit alteri: alioquin non princeps, sed tyrannus esset, qui multitudinē praesert. Obiectiones autem de Deo, & Papa extra humanum sunt ordinem: de patre autem familia extra communitatem perfectam. Secundo dicitur & alius, & formalis, quod per gentem uices multitudinis non limitat se auctor ad uicarium multitudinis, sed ad Deum, qui quous modo uices multitudinis in hoc quod est ordinare in commune bonum, supplere potest. Constat autem, quod Deus praesertim potest ordinare in bonum commune multitudinis multo melius quam ipsa multitudo possit in illud ordinare. Et similiter Iesus Christus per suum uicarium uices multitudinis supplet: & similiter patrefamilias respectu suae familiae. Unde auctor conclusionem formaliter inferendo, declarat quid per uices gentem intellexerit cum dicit: Et ideo condere legem pertinet ad totam multitudinem, uel ad personam publicam, quae totius multitudinis curam habet. ubi manifeste aperit, quod idem intellexit per gentem uicem multitudinis, & per habere curam illius.

In eodem articulo aduerte, quod quia legislator apud auctorem est uel multumdo tota, uel multitudinis totius curam habens, & constat, quod nulla est hic uariatio terminorum, & quod

tutum ergo cuiuslibet hominis ratio est factiua legis. ¶ 3 Præ. Sicut princeps ciuitatis est ciuitatis gubernator, ita quilibet paterfamilias est gubernator domus: sed princeps ciuitatis potest in ciuitate legem facere, ergo quilibet paterfamilias potest in sua domo facere legem. SED CONTRA est, quod * Isidorus dicit in lib. Ethymo. & habetur in Decretis. * distinctione secunda. Lex est constitutio populi, secundum quam maiores natu simul cum plebibus aliquid sanxerunt. non est ergo cuiuslibet facere legem. RESPON. dicendum, quod lex proprie, primo & principaliter respicit ordinem ad bonum commune. Ordinare autem aliquid in bonum commune, est uel totius multitudinis, uel alicuius gentis uicem totius multitudinis. & ideo condere legem uel pertinet ad totam multitudinem, uel pertinet ad personam publicam, quae totius multitudinis curam habet: quia & in omnibus aliis ordinare in finem est eius, cuius est proprius ille finis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut supra dictum est, Lex est in aliquo non solum factiua in regulante, sed etiam participatiua, sicut in regulato. & hoc modo unusquisque sibi est lex, inquam participiat ordinem alicuius regulantis: unde & ibidem subditur. Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. AD SECUNDVM dicendum, quod persona priuata non potest inducere efficaciter ad uirtutem, potest enim solum mouere: sed si sua motio non recipiatur, non habet uim coactiuam, quam debet habere lex ad hoc quod efficaciter inducat ad uirtutem, ut * Philosophus dicit in 10. Ethic. hanc autem uirtutem coactiuam habet multitudo, uel persona publica, ad quam pertinet poenas infligere, ut * infra dicitur: & ideo solius eius est leges facere.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut hō est pars domus, ita domus est pars ciuitatis: ciuitas autem est communitas perfecta, ut dicitur in primo Politicæ. & ideo sicut bonū unius hominis nō est ultimus finis, sed ad commune bonum ordinatur: ita etiam & bonū unius domus ordinatur ad bonū unius ciuitatis, que est communitas perfecta. unde ille qui gubernat aliquā familiam, potest quidem facere aliqua præcepta, uel statuta, non tamen quæ proprie habeant rationem legis.

Papa est legislator in multitudine tota populi Christiani, oportet dicere, quod est habes curam totius multitudinis populi Christiani, eo modo accipiendo totam multitudinem, quo possit condere legem, si non subdita esset. Constat autem, quod condere legem, pertinet ad multitudinem totam non secundum singulas partes, sed collectivè, id est, ad communitatem multitudinis. Papa ergo est habens curam non solum singulorum, sed communitatis totius multitudinis Christianorum. Et hæc dixerim propter scitulos quosdam, qui Papam patrem singulorum ecclesiarum, non communitatis totius Ecclesie Christiane esse contendunt: errant quippe grauitè. Et hinc habes, quod tota multitudo, ut legislatoris officium habet, est sub cura illius, qui legislator est. Quod etiam ex ratione conuincitur, quia finis proprius communitatis, scilicet commune bonum, est proprius finis legislatoris, quis diuersimode, quia communitatis, ut ordinare, & legis latore, ut ordinantis.

ARTICVLVS IIII.

Utrum promulgatio sit de ratione legis.

AD QVARTVM sic procedit. Videtur, quod promulgatio nō sit de ratione legis. Lex enim naturalis maxime habet rationem legis, sed lex naturalis non indiget promulgatione, ergo non est de ratione legis, quod promulgetur.

¶ 2 Præ. Ad legem pertinet proprie obligare ad aliquid faciendum, uel non faciendum; sed nō solum obligantur ad implendam legem illi, coram quibus promulgatur lex, sed etiam alii, ergo promulgatio nō est de ratione legis.

¶ 3 Præ. Obligatio legis extenditur etiam in futurum, quia leges futuris negotiis necessitatē imponunt, ut iura dicunt: * sed promulgatio fit ad presentes, ergo promulgatio non est de necessitate legis.

SED CONTRA est, quod dicitur in * Decretis quarta distinctio ne, quod leges instituuntur, cum promulgantur.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, lex imponitur alijs per modum regulæ, & mensuræ. Regula autem, & mensura imponitur per hoc, quod applicatur his quæ regulantur, & mensurantur. unde ad hoc quod lex uirtutem obligandi obtineat, quod est proprium legis, oportet quod applicetur hominibus qui secundum eam regulari debent. talis autem applicatio fit per hoc, quod in notitiam eorum deducitur ex ipsa promulgatione, unde promulgatio ipsa necessaria est ad hoc, quod lex habeat suam uirtutem. Et sic ex quatuor prædictis potest colligi distinctio legis, quæ nihil est aliud, quod quædam rationis ordinatio ad bonum commune, ab eo qui curam cōitatis habet, promulgata.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod promulgatio legis naturæ est ex hoc ipso, quod Deus eam mentibus hominum inferuit naturaliter cognoscendam.

AD SECUNDVM dicendum, quod illi coram quibus lex non promulgatur,

sed collectivè, id est, ad communitatem multitudinis. Papa ergo est habens curam non solum singulorum, sed communitatis totius multitudinis Christianorum. Et hæc dixerim propter scitulos quosdam, qui Papam patrem singulorum ecclesiarum, non communitatis totius Ecclesie Christiane esse contendunt: errant quippe grauitè. Et hinc habes, quod tota multitudo, ut legislatoris officium habet, est sub cura illius, qui legislator est. Quod etiam ex ratione conuincitur, quia finis proprius communitatis, scilicet commune bonum, est proprius finis legislatoris, quis diuersimode, quia communitatis, ut ordinare, & legis latore, ut ordinantis.

¶ Super questionis nonagesima articulum quartum. in codice li. 110.7. de legibus leg. 7. Di. 3. c. in isti temporalibus, circa pri. ar. i. huius q.

¶ In ar. 4. in responsione ad secundum bota, quod ob illa uerba, uel deuenire potest, non intelligitur de potentia logica, quia si non implicat contradictionem, sed de potentia politica. secundum ordinem, seu cursum pollicitem, ubi deuenire potest, coniungitur cum ipse alios, & intendit auctor, quod ab sentes a promulgatione obligantur, uel quia per alios promulgatio ad eos deuenit, uel per alios deuenire potuit, sed ex parte absentium consecutus est ut ne scirent, uel quia noluerunt, uel quia neglexerunt facere quod in eis erat ad sciendum. Alioquin in absentibus nesci promulgata legis non ligant. Propter quod si Romana lex promulgata, & nec curia ipsa procurat ut promulgatio ad ecclesias cathedrales deueniat, nec prelati qui ibi sunt, sinuat suis ecclesiis, aculari nec apud Deū, nec apud homines ignorantia: possunt abentes nesciri.

¶ Super

